

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ประเด็นที่ 4 สุขภาพกลุ่มวัยและสุขภาพจิต

หัวข้อ สุขภาพเด็ก - ระดับสติปัญญาเฉลี่ย IQ ของเด็กไทย

เขตสุขภาพที่ 6 จังหวัดชลบุรี รอบที่ 1/2565

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก : ศูนย์อนามัยที่ 6 ชลบุรี

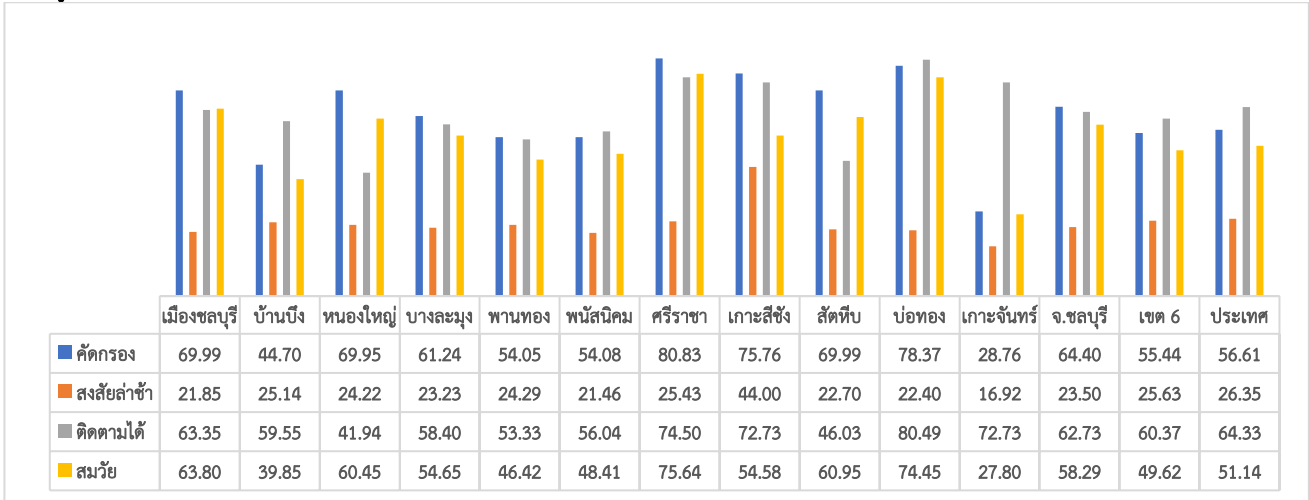
หน่วยงานผู้รับผิดชอบร่วม : ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6 ชลบุรี

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

สถานการณ์พัฒนาการสมวัยเด็กปฐมวัย ปี พ.ศ. 2542, 2547, 2550, 2553, 2557 และ 2560 พบว่า ยังคงที่ และมีแนวโน้มลดลง ที่ร้อยละ 71.7, 72.0, 67.7, 73.4, 72.0 และ 67.5 ตามลำดับ สถานการณ์ด้านระดับเชาวน์ปัญญาเฉลี่ย (ไอคิว) เด็ก ป.1 ปี 2554, 2559 และ 2561 พบว่ามีแนวโน้มลดลง เท่ากับ 100.8, 101.71 และ 95.49 ตามลำดับ สำหรับปัญหาเด็กเกิดน้อยแต่ด้วยคุณภาพ ระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าค่ามาตรฐานสากล องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยคัดสรรสำคัญที่มีผลต่อระดับเชาวน์ปัญญาของเด็ก ได้แก่ 1) ธาตุเหล็ก 2) ไอโอดีน 3) ส่วนสูงของเด็ก และ 4) การเลี้ยงดู ทั้งนี้ในการติดตามภาวะสุขภาพในเด็กปฐมวัย จังหวัดชลบุรี พบว่าผลการดำเนินงานคัดกรองพัฒนาการเด็กตามกลุ่มอายุ special pp ปี 2562-2564 พบว่า ภาพรวมจังหวัด เด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ และพัฒนาการสมวัยมีแนวโน้มลดลง ตรวจพบสงสัยล่าช้า และติดตามส่งต่อ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สถานการณ์ระดับเชาวน์ปัญญา (ไอคิว) ของจังหวัด ปี 2554, 2559 และ 2561 พบร้อยละ 103.92, 104.45 และ 103.01 ตามลำดับ

ผลการดำเนินงาน ปี 2565 (ต.ค - ธ.ค. 2564) ภาพรวมจังหวัดพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 58.29 ได้รับการคัดกรองตรวจพัฒนาการ ร้อยละ 64.40 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 90) และมีแนวโน้มลดลง การคัดกรองพบสงสัยล่าช้า ร้อยละ 23.50 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 20) และมีแนวโน้มสูงขึ้น และเมื่อพบสงสัยล่าช้า มีการช่วยเหลือ ส่งต่อและติดตาม ร้อยละ 62.73 ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 90) และมีแนวโน้มลดลง (แผนภูมิที่ 1) เด็ก 0-5 ปี มีพัฒนาการล่าช้าต้องได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I หรือเครื่องมือมาตรฐานอื่น จำนวน 12 คน พบว่าได้รับกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I หรือเครื่องมือมาตรฐานอื่น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 อยู่ระหว่างการกระตุ้นพัฒนาการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และกระตุ้นไม่ครบเกณฑ์จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25 อยู่ระหว่างการติดตาม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และติดตามไม่ได้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 และจากการเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบเด็กกลุ่มอายุ 9, 18, 30, 42 และ 60 เดือน พบพัฒนาการล่าช้าที่ต้องได้รับการกระตุ้นพัฒนาการ จำนวน 3 คน ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 (เป้าหมายร้อยละ 70) ซึ่งผลการดำเนินงานของอำเภอที่สูงกว่าค่าเป้าหมาย คือ อำเภอบางละมุงและอำเภอเกาะสีชัง โดยมีผลการกระตุ้นพัฒนาการเด็กล่าช้า คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 2 อำเภอ (ตารางที่ 1)

แผนภูมิที่ 1 ผลการดำเนินงาน ปี 2565

ที่มา : HDC กระทรวงสาธารณสุข 12 ม.ค. 2565

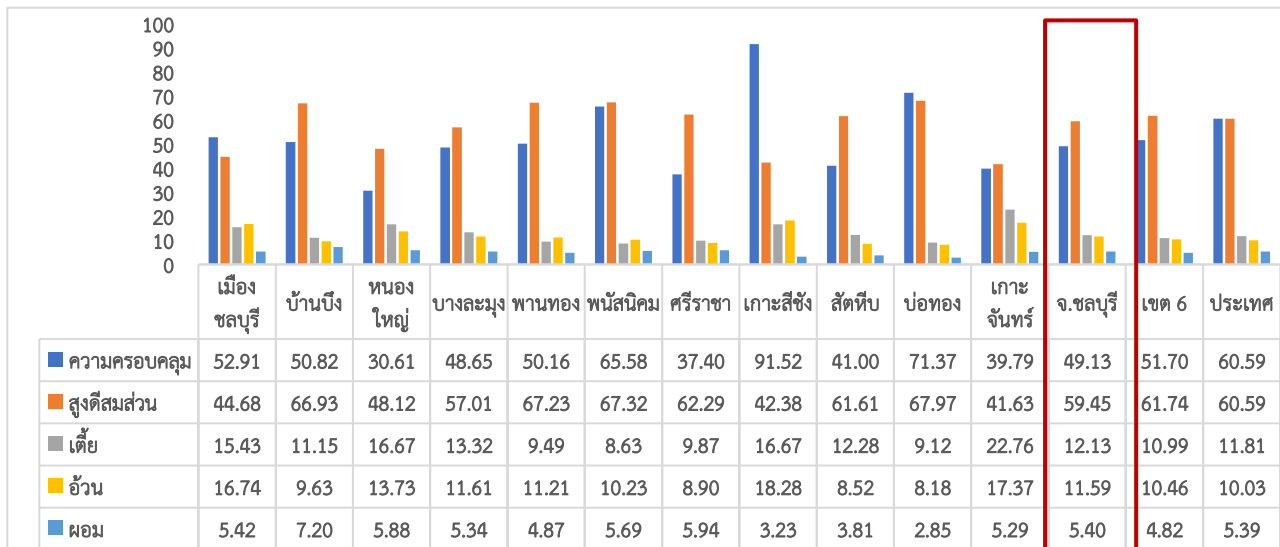
ตารางที่ 1 จำนวนเด็กอายุ 9, 18, 30, 42 และ 60 เดือน ที่มีพัฒนาการล่าช้าและได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I หรือเครื่องมือมาตรฐานอื่น จังหวัดชลบุรี ปีงบประมาณ 2565

อำเภอ	เป้าหมาย	รวมกระตุ้นทั้งหมด		กระตุ้นครบตามเกณฑ์		ผลการกระตุ้นพัฒนาการ				อยู่ระหว่างการกระตุ้น		กระตุ้นไม่ครบเกณฑ์		อยู่ระหว่างการติดตาม		ติดตามไม่ได้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	กลับมาสมวัย	ร้อยละ	ยังล่าช้า	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เมืองชลบุรี	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
บ้านบึง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
หนองใหญ่	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
บางละมุง	1	1	100	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0
พานทอง	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1000	0	0
พนัสนิคม	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ศรีราชา	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
เกาะสีชัง	1	1	100	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0
สัตหีบ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
บ่อทอง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
เกาะจันทร์	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
จังหวัด	3	2	66.67	0	0	0	0	0	0	2	100	0	0	1	33.33	0	0
เขต	28	15	53.57	0	0	0	0	0	0	15	100	0	0	9	32.14	4	14.29
ประเทศ	667	260	38.98	12	4.62	9	75	3	25	243	93.46	5	1.92	314	47.08	93	13.94

ที่มา : ข้อมูล Health Data Center : HDC ณ วันที่ 12 มกราคม 2565

สถานการณ์ปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก ปี 2565 ไตรมาส 1 พบว่า เด็กได้รับการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ร้อยละ 49.13 มีภาวะโภชนาการดีหรือสูงตีสมส่วน ร้อยละ 59.45 (เป้าหมาย ร้อยละ 64) ส่วนสูงเฉลี่ย เมื่อเด็กอายุ 5 ปี เด็กชายส่วนสูงเฉลี่ย 108.41 ซม. ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย 113 ซม.) เด็กหญิงส่วนสูงเฉลี่ย 108.40 ซม. ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย 113 ซม.) ภาวะเตี้ย ร้อยละ 12.13 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 10) ภาวะอ้วน ร้อยละ 11.59 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 9) ภาวะผอม ร้อยละ 5.40 ไม่ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 5) (แผนภูมิที่ 2) เด็กแรกเกิด - 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว ผ่านค่าเป้าหมาย ร้อยละ 63.91 (เป้าหมาย ร้อยละ 50) เด็กอายุ 6 เดือน - 5 ปี ได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก ร้อยละ 83.51 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 80) และ เด็กไทยอายุ 6-12 เดือน ได้รับการเจาะเลือดตรวจ Hct/ CBC จำนวน 1,082 ราย พบภาวะโลหิตจาง จำนวน 195 ราย ร้อยละ 18.02 ผ่านค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 20)

แผนภูมิที่ 2 ร้อยละของเด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปี ได้รับการเฝ้าระวังประเมินภาวะโภชนาการ ภาวะเตี้ย อ้วน ผอม ไตรมาสที่ 1 ปี 2565

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
1. สถานการณ์พัฒนาการสมวัยมีแนวโน้มลดลง ปี 63 - 64 : 82.9 และ 81.43 - การดำเนินงานคัดกรองและการติดตามพัฒนาการเด็กปฐมวัยยังไม่ผ่านเกณฑ์เป้าหมาย คัดกรองปี 63 - 64 : 84.72 และ 82.22	1. จัดตั้งคลินิกกระตุ้นพัฒนาการ รพ.ชลบุรี วางระบบในการรับส่งต่อเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการในพื้นที่จังหวัดชลบุรี 2. สนับสนุนและผลักดัน ให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยประเมินตนเอง ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 3. สนับสนุน และกำกับ ติดตามการขับเคลื่อนงานมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกแห่งชีวิต และตำบลบูรณาการ 4. ใช้ระบบไอทีมาช่วยในการคัดกรอง เช่น การใช้ระบบ VDO Conference (ระบบไลน์) ใช้ QR Code ให้ผู้ปกครองคัดกรองเด็กเองและส่งข้อมูลกลับให้เจ้าหน้าที่ 5. การขับเคลื่อนและกำกับติดตามการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการ MCH Board จังหวัด 6. พชอ. 3 - 4 แห่ง กำหนดให้การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส พิการ ผู้สูงอายุและเด็ก 0 - 5 ปี สุขภาพกลุ่มวัย เป็นประเด็นขับเคลื่อน 7. สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพผ่านการเรียน E Learning เช่น DSPM Play work	1. เด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ ร้อยละ 64.40 2. เด็กอายุ 0-5 ปี ที่ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ พบสงสัยล่าช้า ร้อยละ 23.50 3. เด็กอายุ 0-5 ปี ที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการติดตาม ร้อยละ 62.73 4. คลินิกกระตุ้นพัฒนาการ รพ.ชลบุรี สามารถรับส่งต่อเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการและเป็นพี่เลี้ยงให้กับเครือข่ายในพื้นที่ได้ 5. ผลการประเมินมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และคืนข้อมูลให้กับหน่วยงานในพื้นที่และกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป้าหมาย 722 แห่ง ดำเนินการเสร็จสิ้น 585 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.02 อยู่ระหว่างดำเนินการหรือไม่ได้ดำเนินการ 137 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.98 และที่สพด.ที่ขึ้นอยู่กับกระทรวงสาธารณสุขจำนวน 1 แห่งผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก (A)
2. การติดตามเด็กพัฒนาการล่าช้าเข้าสู่ระบบบริการภายใต้สถานการณ์ COVID-19 - การจัดการปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพัฒนาการและ	1. พัฒนาระบบการจัดการข้อมูล สถานการณ์การดำเนินงาน ระบบติดตามการดูแลเด็กพัฒนาการล่าช้า และคืนข้อมูลให้พื้นที่เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและกำกับติดตาม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ	1. โรงพยาบาลทุกแห่งมีการให้บริการกระตุ้นพัฒนาการโดยมีโรงพยาบาลชลบุรี และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นพี่เลี้ยง 2. มีการกำกับติดตามและคืนข้อมูลเด็กพัฒนาการล่าช้า ทุก 15 วัน โดยทีมสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เช่น เวทีการ

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
ความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กปฐมวัย	2. สนับสนุนให้โรงพยาบาลนัดผู้ป่วยมารับบริการก่อนกำหนดเวลาอย่างน้อย 2 อาทิตย์ โดยใช้ข้อมูลจาก DATA_EXCHANGE ในการติดตาม 3. ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กกลุ่มปกติด้วยกิจกรรมเด็กไทยคิดเป็น คิดดี คิดให้ ด้วยสายใยผูกพันและเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์	ประชุม และไลน์กลุ่มผู้รับผิดชอบงาน เป็นต้น โดยใช้ข้อมูลจาก DATA_EXCHANGE ในการติดตาม 3. มีกำหนดจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กกลุ่มปกติด้วยกิจกรรมเด็กไทยคิดเป็น คิดดี คิดให้ ด้วยสายใยผูกพันและเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ พื้นที่ต้นแบบที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองกาน้ำ อำเภอพานทอง ระหว่างเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน 2565
- การดำเนินงานด้านการส่งเสริมโภชนาการเด็กยังไม่ผ่านเกณฑ์เป้าหมาย	1. บูรณาการการแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการในโครงการมหัศจรรย์ 1,000 วัน 2. ส่งเสริมด้านอาหารและโภชนาการ ในหญิงตั้งครรภ์หญิงให้นมบุตร และอาหารทารกตามวัย 3. กำกับ ติดตาม และคืนข้อมูลด้านโภชนาการในเวทีการประชุมคณะกรรมการ MCH Board ระดับจังหวัด 4. การกำกับติดตามให้มีการใช้ยา Progesterone ในการป้องกันการคลอดก่อนกำหนด 5. กระตุ้น ส่งเสริมให้ สพด. ในพื้นที่ประเมินตนเองตามมาตรฐาน 6. ส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมเพื่อเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ “QR Code” การเจริญเติบโตที่ดีของลูกรัก โดย เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข / อสม. / ผู้ปกครอง	1. เด็กได้รับการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ร้อยละ 49.27 2. ภาวะสูงตีสมส่วน ร้อยละ 59.45 (เป้าหมาย ร้อยละ 64) 3. ส่วนสูงเฉลี่ยเด็กอายุ 5 ปี พบทั้งเด็กชายและเด็กหญิง ส่วนสูงเฉลี่ย 108.4 ซม. ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย 113 ซม.) 4. พบภาวะเตี้ย ร้อยละ 12.13 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 10) ภาวะอ้วน ร้อยละ 11.59 สูงกว่าค่าเป้าหมาย (เป้าหมาย ร้อยละ 9) และผอม ร้อยละ 5.4 (เป้าหมาย ร้อยละ 5) 5. เด็กแรกเกิด - 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว ผ่านค่าเป้าหมาย ร้อยละ 63.91 (เป้าหมาย ร้อยละ 50) 6. เด็กอายุ 6 เดือน - 5 ปี ได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก ร้อยละ 83.51 และ เด็กไทยอายุ 6-12 เดือน ได้รับการเจาะเลือดตรวจ Hct/ CBC จำนวน 1,082 ราย พบภาวะโลหิตจาง จำนวน 195 ราย ร้อยละ 18.02 7. นวัตกรรม “รู้เท่าทันน้ำหนัก-ส่วนสูง เพื่อการเจริญเติบโตที่ดีของลูกรัก” รพสต. ไร่หลักทอง

3. นวัตกรรม/ตัวอย่างที่ดี

- การกำกับติดตามภาวะโภชนาการ นวัตกรรม “รู้เท่าทันน้ำหนัก-ส่วนสูง เพื่อการเจริญเติบโตที่ดีของลูกรัก ” รพสต. ไร่หลักทอง

4. ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

- การจัด Setting และ Zoning ของบุคลากรด้านพัฒนาการเด็กเพื่อบูรณาการความร่วมมือเครือข่าย
- ติดตามประเมินผลการดำเนินงานมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต
- ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมาตรฐาน 4D ของสปด.ทุกสังกัดในจังหวัด
- ขับเคลื่อนการส่งเสริมการเล่นของเด็กปฐมวัย เช่น สนามเด็กเล่นสร้างปัญญาแบบ New normal การพัฒนาศักยภาพและสร้าง Play worker ในพื้นที่
- ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 สนับสนุนให้จังหวัดนำข้อมูลจากการกระตุ้นพัฒนาการ

ด้วย Home Program และนำข้อมูลมาบันทึกใน Special PP ตาม Time Line ของการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก
ล่าช้าด้วย TEDA4I เช่นเดียวกับการให้บริการในสถานบริการ เพื่อความครอบคลุมและเพิ่มความเข้าถึงบริการ
การกระตุ้นพัฒนาการเด็กล่าช้าในจังหวัดชลบุรี

ผู้รายงาน : นางปานิสรา สิทธินาม

ตำแหน่ง : พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ

วัน/เดือน/ปี : 17 มกราคม 2565

โทร : 094 545 2495

E-mail : panizze789@gmail.com

ผู้รายงาน : นางสาวจริยา สอนภักดี

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิตที่ 6

วัน/เดือน/ปี : 17 มกราคม 2565

E-mail : mhcsix@gmail.com

ผู้ตรวจรายงาน : แพทย์หญิงสุณีย์ เชื้อสุวรรณชัย

ตำแหน่ง : นายแพทย์ชำนาญการ

วัน/เดือน/ปี : 17 มกราคม 2565

โทร : 081 647 8119

E-mail : suneemuk@ymail.com